

Vergaderjaar 2024–2025

27 830

Materieelprojecten

Nr. 463

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 23 april 2025

Europa is de afgelopen maanden geconfronteerd met de geopolitieke realiteit. De veiligheidsrelatie met de Verenigde Staten verandert en het is overduidelijk dat Europa meer verantwoordelijkheid moet nemen voor onze eigen veiligheid. Hoe de Russische grootschalige agressieoorlog tegen Oekraïne in de nabije toekomst verloopt, is onzeker. Maar het staat vast dat bij een einde aan de oorlog in Oekraïne de Russische dreiging niet afneemt – integendeel. Op de lange termijn is een aanhoudende dreiging tegen Nederland, Europa en de NAVO hoogstwaarschijnlijk.

Daarom moet Defensie voor de noodzakelijke afschrikking tijdig kunnen beschikken over het benodigde defensiematerieel. Dit vraagt om een wendbare defensieorganisatie die haar interne processen stroomlijnt. Tegelijkertijd moet uw Kamer haar controlerende taak kunnen blijven uitvoeren. Tegen deze achtergrond stuur ik uw Kamer deze gecombineerde A-brief over de behoeftestelling van zeventien materieelprojecten. Deze A-brief bevat de geplande behoeftestellingen uit de Defensienota 2022 en de Defensienota 2024 en reguliere behoeftestellingen waarover uw Kamer nog niet afzonderlijk is geïnformeerd.¹

Hiermee ontvangt uw Kamer eerder, maar in een meer compacte vorm, in het verwervingsproces informatie, gericht op de functionele beschrijving van de capaciteit: het «waarom» en het «wat» van de behoeftestelling.

Wendbaarheid

Sinds de Russische inval in Oekraïne in februari 2022 heeft Defensie nieuwe maatregelen genomen om de wendbaarheid te vergroten, processen te versnellen en de interne bureaucratie te verminderen. Uw

¹ Met de brief van 11 december 2024 (Kamerstuk 36 600 X, nr. 68) heeft uw Kamer een planning ontvangen van de door Defensie te verzenden Kamerbrieven in 2025. Daarin zijn negen A-brieven aangekondigd. De behoeftestelling van onder andere deze projecten is opgenomen in deze verzamel A-brief.

Kamer heeft daar ook regelmatig op aangedrongen, bijvoorbeeld met de motie-Valstar c.s.² Deze maatregelen hebben betrekking op de hele «voorzien-in keten»: dat is de keten die loopt van de behoeftestelling tot en met de levering van producten of diensten, inclusief de nazorg.

Het stroomlijnen van deze voorzien-in keten is een doorlopend verbeteringsproces en Defensie heeft uw Kamer hierover op verschillende momenten geïnformeerd. Het gaat om onder andere de volgende maatregelen en initiatieven:

- Interne teams inventariseren welke behoeftes snel te realiseren zijn zonder dat dit de inzetbaarheid negatief beïnvloedt. Verwerving «van de plank» en gezamenlijke inkoop in NAVO-verband kunnen bijdragen aan versnelling. In lijn met de motie-Paternotte/Van Campen laat Defensie standaardisatie zwaarder mee wegen bij de aanschaf van militair materieel.³ Defensie maakt vaker gebruik van *Fast Track Procurement* en investeert in werving en behoud van personeel op het gebied van inkoop en projectmanagement.⁴ Ook gaat Defensie op zoek naar mogelijkheden voor vraagbundeling bij inkooptrajecten voor de behoefte van Oekraïne met de behoefte van de Nederlandse krijgsmacht. Met Europese vraagbundeling geeft Defensie mede invulling aan de motie-Dassen om gezamenlijke inkoop van defensiematerieel te intensiveren.⁵
- Bij het voorzien-in proces hanteert Defensie een meer integrale benadering met betrokkenheid van alle relevante spelers en een verbeterde projectregie. De *concurrent design* methodiek⁶ helpt daarbij, in het bijzonder bij projectfasen waarin nog veel projectkeuzes voorliggen en waarbij complexe integratievraagstukken een rol spelen.⁷
- De verhoging van de grensbedragen van het Defensie Materieel Proces (DMP) draagt bij aan het vergroten van de wendbaarheid. De ondergrens van projecten waarover uw Kamer apart wordt geïnformeerd, is verhoogd van € 25 miljoen naar € 50 miljoen en de mandateringsgrens van € 100 miljoen naar € 250 miljoen. Met deze maatregelen kan Defensie meer projecten intern afhandelen en dit verkort de doorlooptijd. Daarnaast clustert Defensie vaker gerelateerde projecten in één DMP-brief en combineert DMP-fasen.⁸
- Met de «Actieagenda productie- en leveringszekerheid» neemt Defensie een aantal initiatieven voor de versterking van de Europese en Nederlandse defensie-industrie. Enkele elementen daarvan kunnen de wendbaarheid vergroten zoals het meer gebruik maken van Europese vraagbundeling. Gezamenlijke aanschaf in samenwerking met partnerlanden levert voordelen op voor interoperabiliteit in training en inzet, instandhouding, reservedelen-voorziening en kennisdeling. Defensie communiceert helder over de eigen behoeftes en prioriteiten zodat ook voor de buitenwereld zichtbaar wordt op welke projecten Defensie haar schaarse capaciteiten inzet en op welke gebieden niet. De industrie kan daarop inspelen.⁹

² Motie-Valstar c.s. over pilots voor het versneld overgaan tot aanschaf van materieel, Kamerstuk 35 925 X, nr. 70 van 21 april 2022.

³ Kamerstuk 21 501-20, nr. 2046 van 19 maart 2024

⁴ Kamerstuk 35 925 X, nr. 84 van 21 juni 2022

⁵ Kamerstuk 36 410 X, nr. 68 van 7 februari 2024

⁶ Deze methodiek draagt bij aan het structureel en kort-cyclisch verbeteren van de interne samenwerking tussen alle spelers in de voorzien-in keten. Dit gebeurt door alle spelers rond een gemeenschappelijke opdracht bijeen te brengen, onder strakke regie en met toegang tot gedeelde data.

⁷ Kamerstuk 27 830, nr. 379 van 1 november 2022

⁸ Kamerstuk 27 830, nr. 379 van 1 november 2022

⁹ Kamerstuk 36 410 X, nr. 93 van 7 juni 2024

- Defensie zal meer dan voorheen ruimte zoeken in de uitzonderingsbepalingen van de aanbestedingswetgeving: de Aanbestedingswet 2012 en de Aanbestedingswet op Defensie en Veiligheidsgebied. Daarnaast streeft Defensie in Europa en Nederland naar versoepeling van de regels die te maken hebben met materieelverwerving. Ook kijkt Defensie naar versnellingsmogelijkheden bij alle stappen van het inkoopproces en naar het bevorderen van een interne organisatiecultuur die oog heeft voor snelheid.¹⁰
- Defensie neemt, waar mogelijk, optieruimte op in de contracten om mogelijke toekomstige meerbehoeften doelmatig in te kunnen vullen. Dit biedt mogelijkheden om als gevolg van de versterking van de krijgsmacht de behoeften in te vullen. Zo waarborgt Defensie de tijdige beschikbaarheid van het materieel.
- Met de Kamerbrief «Defensie Strategie voor Industrie en Innovatie 2025–2029» geeft Defensie aan welke keuzes Nederland maakt om aan een toekomstbestendige krijgsmacht te werken en de strategische autonomie van Europa op het gebied van veiligheid en defensie te vergroten. Dit gebeurt onder meer door industrieversterkend aanschafbeleid, het verminderen van strategische afhankelijkheden en het actieplan financieringsinstrumenten.¹¹ Bij de investeringen in onze krijgsmacht stimuleert Defensie de Nederlandse- en Europese defensie-industrie om tijdig te voorzien van het benodigde materieel. Om de industrie en innovatie te versterken en Nederland internationaal te positioneren, richten we ons op de 5 NLD gebieden¹² en de Nederlandse maritieme maakindustrie.

Behoeftestellingen in het Defensie Materieel Proces

De brochure «DMP bij de tijd 2.0»¹³ bevat de afspraken tussen Defensie en uw Kamer over de wijze van informeren over materieelprojecten en wapensysteemgebonden IT-projecten van meer dan € 50 miljoen. Met A-brieven informeert Defensie conform de opzet van de DMP-brochure uw Kamer over het «waarom» en het «wat» van behoeftestellingen. De kern van de A-brief moet een functionele beschrijving zijn van de capaciteit die Defensie wil verwerven. Door de behoeftestelling functioneel te formuleren, gericht op het gewenste effect en niet op het gewenste product, blijven zoveel mogelijk opties voor de vervulling van de behoefte open.

In de afgelopen periode heeft Defensie veel A-brieven naar uw Kamer gestuurd op het moment dat de projectvoorbereiding al verder was gevorderd dan de behoeftestelling. Daarmee beantwoordde Defensie in deze A-brieven vaak grotendeels de «hoe»-vraag die eigenlijk in de B-fase thuishoort. Soms was zelfs al duidelijk welk materieel bij welke leverancier kon worden besteld, wat een onderwerp is voor de D-fase. Defensie had bijvoorbeeld vaak al een marktverkenning uitgevoerd, de mogelijkheden voor innovatie, de industrie en internationale samenwerking al verkend en de personele aspecten eveneens uitgewerkt. Een voordeel hiervan is dat Defensie vervolgens regelmatig in een DMP-brief projectfases kon combineren.¹⁴

¹⁰ Kamerstuk 36 600 X, nr. 6 van 25 september 2024

¹¹ Kamerstuk 31 125, nr. 134 van 4 april 2025

¹² Dit zijn slimme materialen, ruimtevaart technologie, quantum, intelligente systemen en sensoren.

¹³ Kamerstuk 27 830, nr. 431 van 23 april 2024

¹⁴ Voorbeelden daarvan zijn: A/B-brief project «Multifunctionele ondersteuningsvaartuigen» (Kamerstuk 27 830, nr. 446 van 24 september 2024), A/D-brief project «Verwerving Leopard-2A8 gevechtstanks» (Kamerstuk 27 830, nr. 449 van 14 oktober 2024) en A/D-brief project «Verwerving Combat Counter UAS» (Kamerstuk 27 830, nr. 458 van 29 januari 2025).

Vanwege de snel veranderende geopolitieke situatie én om de industrie vroegtijdig te informeren over de behoeftestellingen, zodat zij productie- en leverzekerheid kunnen garanderen, zie ik de noodzaak om terug te gaan naar de basisgedachte van de A-brief in het DMP: alleen informeren over het «waarom» en het «wat» van het project, niet over het «hoe». Deze werkwijze betekent dat uw Kamer eerder informatie ontvangt over de capaciteiten die Defensie gaat verwerven. In het jaarlijkse Defensie Projectenoverzicht (DPO) dat medio mei verschijnt, neemt Defensie informatie op over de uitwerking van de afzonderlijke projecten. Uw Kamer ontvangt zo verspreid over de tijd alle relevante informatie.

Deze werkwijze leidt naar verwachting tot meer wendbaarheid en minder bureaucratie bij het voorzien-in proces. Defensie wordt flexibeler bij het vervullen van behoeften en kan in de loop van het voorzien-in proces makkelijker prioriteiten stellen. Dit kan potentieel leiden tot een versnelling van de behoeftevervulling en het vergroten van de productie- en leverzekerheid. Daarbij geldt wel dat Defensie de levertijden van de industrie beperkt kan beïnvloeden. Door de grote vraag naar defensiematerieel van Europese landen kan de industrie het bestelde materieel niet altijd zo snel leveren als wij zouden willen.

Kenmerken behoeftestellingen

In DMP-brieven wordt volgens een standaard format aandacht besteed aan uiteenlopende aspecten. Dit zijn in hoofdzaak:

- Behoeft (Kwalitatief, en kwantitatief waar mogelijk)
- Personeel
- Internationale samenwerking en interoperabiliteit
- Industriële aspecten waaronder Industriële Participatie (IP)
- Verwervingsstrategie (vanaf de B-fase)
- Innovatie
- Duurzaamheid
- Gerelateerde projecten
- Risico's en mitigerende maatregelen
- Doeltreffendheid en doelmatigheid
- Financiële aspecten en eventuele mandatering
- Planning

In de A-brieven die uw Kamer tot op heden heeft ontvangen, zijn veel van deze aspecten al geheel of gedeeltelijk uitgewerkt. Met de in deze verzamel A-brief gehanteerde aanpak verandert dat en wordt ingegaan op:

- Kwalitatieve behoefte, en kwantitatief indien beschikbaar
- Gerelateerde projecten
- Doeltreffendheid en doelmatigheid
- Financiële aspecten en eventuele mandatering
- Planning

Ten slotte

We moeten met verdubbelde energie investeren in onze veiligheid en onze krijgsmacht versterken. Het is essentieel dat Defensie tijdig beschikt over het benodigde defensiematerieel om onze afschrikking te vergroten en een betrouwbare NAVO-bondgenoot te zijn. Defensie zet met deze verzamel A-brief de volgende stap richting meer wendbaarheid en minder interne bureaucratie bij het voorzien-in proces.

Na parlementaire behandeling van de verzamel A-brief wordt uw Kamer via het DPO en de begroting van het Defensiematerieelbegrotingsfonds (DMF) geïnformeerd over de voortgang van de verschillende projecten.

Voor de gemandateerde projecten wordt uw Kamer nader geïnformeerd via het DPO. Uw Kamer wordt voor de niet-gemandateerde projecten nader geïnformeerd met een vervolg DMP-brief. Zo garandeert Defensie een goede informatievoorziening, zodat uw Kamer in de gelegenheid wordt gesteld haar controlerende taak uit te oefenen en een goede afweging te kunnen maken.

De Staatssecretaris van Defensie,
G.P. Tuinman